

Factors Influencing an Access to Financial Resources of Muslims in Pattani Province

Kalsom Hawae^{1*} Wanpichit Srisuk²
and Phattanan Boonyanuphong³

^{1, 2, 3}Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

*Corresponding Author, E-mail: 6320220601@psu.ac.th

141

ปีที่ 27
ฉบับที่ 2
พ.ศ.
-
ศ.ศ.
2564

Abstract

The purpose of this research was to study the factors influencing Muslims' access to financial resources in Pattani Province. Simple random sampling was used. A questionnaire was then applied to gather data from a sample of 420 Muslim residents of Pattani who were all over 20 years old. The binary logistic regression method was then employed to analyze the data. The results show that the majority of the participants were female, with a bachelor's degree and religious education at the Mutawa Setah (5-7) level. Most of them were self-employed. Their average monthly income was between 9,000 Baht and 15,000 Baht, with a monthly expenditure of less than 9,000 Baht. It was found that 312

informants had an access to financial resources while 108 did not. According to McFadden R² based on goodness of fit, it was found to be at 0.27 while the model was predicted at 80.24% accuracy. In addition, the likelihood-ratio chi-squared was statistically significant at .01.

Keywords: financial Resources, Islamic Financial Products, Knowledge of Islamic Finance, Muslims

ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี

กัลโลสม หะแว^{1*} วันพิชิต ศรีสุข²

และ พัฒนันต์ บุญญานุพงศ์³

^{1, 2, 3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*Corresponding Author, E-mail: 6320220601@psu.ac.th

143

ปีที่ 27
ฉบับที่ 2
พ.ศ.
-
ส.ศ.
2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามและบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายซึ่งมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานีรวมทั้งหมด 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการธนาคารในแต่ละอำเภอโดยไม่ซ้ำบุคคล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์แบบ Binary Logistic ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาทางศาสนาอยู่ในระดับมูตาวัซีเตาะห์ (5-7) ส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 9,000 – 15,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายน้อยกว่าเดือนละ 9,000 บาท กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (กู้ได้) มีจำนวน 312

ตัวอย่าง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) จำนวน 108 ตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนมุสลิมจังหวัดปัตตานีพบว่า ค่า McFadden R² ที่เป็นไปตาม goodness of fit มีค่าเท่ากับ 0.27 และแบบจำลองสามารถทำนายถูกต้องร้อยละ 80.24 ค่าสถิติ Likelihood-ratio Chi-squared มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความรู้การเงินอิสลาม ผลกระทบทางการเงินอิสลาม มุสลิม แหล่งเงินทุน

บทนำ

เงินทุนถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ โดยเงินทุนจะมีบทบาทที่สำคัญในธุรกิจทุกประเภท การมีเงินทุนหมุนเวียนที่ดีก็จะยังเป็นการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กับครัวเรือนได้มากขึ้น ซึ่งครัวเรือนโดยทั่วไปโดยเฉพาะที่มีรายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้ครัวเรือนดังกล่าวไม่สามารถกู้ยืมเพื่อนำมาลงทุนเริ่มต้นธุรกิจได้ด้วยเหตุนี้การตัดสินใจทำธุรกิจ รวมทั้งขนาดของธุรกิจจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของครัวเรือน โดยครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินดีจะมีโอกาสเริ่มต้นทำธุรกิจมากกว่าและสามารถขยายธุรกิจได้ง่ายกว่าครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินด้อยกว่า ดังนั้น ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นอุปสรรคสำคัญของการประกอบกิจการภาคครัวเรือน การตัดสินใจทำธุรกิจของแต่ละครัวเรือนนั้นมักขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของครัวเรือนเอง นั่นคือ ไม่สามารถกู้ยืมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการลงทุนได้ ดังนั้น การกระจายโอกาสในการเข้าถึงเงินทุนของครัวเรือน จึงถือเป็นประเด็นสำคัญต่อการสนับสนุนการพัฒนาของเศรษฐกิจในระยะยาว

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนพบว่า ในปี 2560 จำนวนครัวเรือนในประเทศไทยมีรายได้ไม่เพียงพอรายจ่ายจากทั่วประเทศประมาณ 21 ล้านครัวเรือน พบว่าเป็นครัวเรือนที่มีหนี้สินประมาณ 10.8 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 50.7 โดยมีหนี้เฉลี่ย 178,994 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน ผลจากการสำรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันครัวเรือนกำลังประสบปัญหาทางการเงิน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย ซึ่งอาจมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ปัญหาความยากจนทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการ

ขั้นพื้นฐานจึงกู้ยืมเพื่อมาอุปโภคบริโภค จนนำไปสู่การเป็นหนี้ ปัญหาการเติบโตของลัทธิบริโภคนิยม นำไปสู่การใช้จ่ายเกินตัว ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้บริการทางการเงิน ที่มาจากการวางแผนการใช้จ่ายไม่เหมาะสมกับรายได้ และปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนเพื่อนำเงินมาประกอบอาชีพส่งเสริมการลงทุน ขยายการผลิต ก่อให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นแก่ครัวเรือน จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ประชาชนต้องหันไปพึ่งพิงการก่อหนี้ในระบบ (National Statistical Office, 2017)

ปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนไทยต่อการดำเนินธุรกิจหรือการเป็นเจ้าของกิจการ พบว่า 2 ใน 3 ของผู้ประกอบการขนาดเล็กของไทยมีเงินทุนเริ่มต้นกิจการจากเงินออมและเงินที่กู้ยืมจากครอบครัวหรือคนรู้จัก มากกว่าจะใช้เงินทุนจากตัวกลางทางการเงินอย่างธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อทำให้ครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินดีมีแนวโน้มสูงที่จะเป็นเจ้าของกิจการมากกว่าครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินระดับต่ำ และผู้ประกอบการรายเล็กของไทยไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการขยายกิจการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็กของไทยเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ (Kengchon, Mahachariyawong, & Watcharachaisuraphon, 2014) ซึ่งในปัจจุบันปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนถือเป็นอุปสรรคหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเงินระดับฐานราก เช่น ผู้ที่มีรายได้น้อยแต่มีค่าใช้จ่ายเกินตัว ไม่มีเงินสำรอง เมื่อมีความจำเป็นจะต้องใช้เงินไม่สามารถเข้าถึงผู้ให้บริการได้ เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มีความเสี่ยงสูงที่จะไม่ชำระเงินคืนได้ตามกำหนด ดังนั้น เมื่อผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถพึ่งพาการเงินในระบบได้ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการเงินนอกระบบแทน

แต่อย่างไรก็ตาม ระบบสถาบันทางการเงินของไทยโดยทั่วไปเป็นระบบที่ผูกกับการคิดดอกเบี้ย ซึ่งเป็นระบบที่ขัดแย้งกับหลักการของ

ศาสนาอิสลาม ซึ่งศาสนาอิสลามห้ามไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับดอกเบี้ยโดยเด็ดขาด ในประเทศไทยมีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมากรองจากศาสนาพุทธ การอยู่อาศัยในประเทศไทยของมุสลิมนั้นเรียกว่ากระจุกตัวอยู่ บางพื้นที่มากกว่าที่จะกระจายไปทุกพื้นที่ของประเทศกว่าร้อยละ 80 ของชาวมุสลิมอาศัยอยู่ในภาคใต้โดยเฉพาะใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา ซึ่งมีมุสลิมคิดเป็นเกือบ สองในสาม (ร้อยละ 64) ของมุสลิมทั้งหมด) ร้อยละ 9 ของชาวมุสลิม อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 8 กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของ ภาคกลาง ร้อยละ 1 ของชาวมุสลิมอยู่ในภาคเหนือ ขณะที่มุสลิมที่อยู่ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียงไม่ถึงร้อยละ 1 ของชาวมุสลิม ทั้งหมด หากแยกดูเป็นรายจังหวัดพบว่า นราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีมุสลิม จำนวนมากที่สุดของภาคใต้และของประเทศไทย รองลงมาคือ ปัตตานี สงขลา และยะลา ประชากรของประเทศไทยมากกว่าร้อยละ 90 นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 94.6) รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 4.6) และศาสนาคริสต์ (ร้อยละ 0.7) ที่เหลือเป็นผู้ที่นับถือ ศาสนาอื่น ๆ รวมทั้งผู้ที่ไม่มีศาสนา (ร้อยละ 0.1) (National Statistical Office, 2017) ซึ่งการใช้บริการทางการเงินในระบบธนาคารพาณิชย์ โดยทั่วไปของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามถือว่าผิดหลักศาสนา ส่งผล ทำให้สถาบันทางการเงินแบบทั่วไปไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึงกับ ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นจะต้องมีการจัดสถาบัน ทางการเงินอิสลามให้บริการกับบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามได้ทั่วถึง

ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งธนาคารอิสลามเมื่อปี 2545 เพื่อ ตอบสนองความต้องการการใช้บริการทางการเงินที่ถูกต้องตามหลัก ศาสนาอิสลาม ซึ่งธนาคารอิสลามวางรากฐานอยู่บนหลักการของ หุ้นส่วน ทั้งระบบธนาคาร ผู้ถือหุ้น ผู้ฝากเงิน ผู้ลงทุน และผู้ยืม จะร่วมกันเป็นหุ้นส่วน หลักการนี้จะทำให้ทุนและแรงงานสามารถ รวมกันได้ในฐานะหุ้นส่วนในการประกอบการ การรวมดังกล่าวไม่ใช่เป็น

การรวมตัวกันแต่เฉพาะด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการรวมกันของอิสลามมีความหมายมากกว่านั้น เพราะว่าอิสลามได้วางหลักจริยธรรมทางเศรษฐกิจเอาไว้ แต่เนื่องจากอิสลามเป็นศาสนาที่มีข้อปฏิบัติและข้อห้ามหลายอย่างที่ทำให้หลาย ๆ คนเข้าใจยาก จึงทำให้คนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงระบบทางการเงินอิสลามที่นำหลักของชารีอะห์มาใช้ได้ (Mahmad, 2017) นอกจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินอิสลามแล้ว ประเด็นความรู้ทางการเงินทั่วไปก็เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นไปได้ยาก การมีความรู้ทางการเงินไม่ได้หมายความว่าเพียงการมีความรู้ด้านการเงินเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการนำความรู้ไปใช้เพื่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติ ปราศจากภาระหนี้สิน และไม่ตกอยู่ในภาวะความยากจน ซึ่งจากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยในหลาย ๆ ปี ก็พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับที่ต่ำ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ จึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน เพราะเงินทุนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ถ้าไม่มีเงินหรือมีเงินทุนน้อย ทำให้ผลผลิตน้อยและรายได้น้อยไปด้วย

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น เงินทุนเป็นสิ่งที่จะต้องใช้ในการดำเนินชีวิตและใช้ในการประกอบธุรกิจ รวมถึงการใช้จ่ายของประชาชนในปัจจุบันที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้เกิดการก่อหนี้สินขึ้นมา และข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ไม่สามารถให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ อีกทั้งจังหวัดปัตตานีมีประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามจำนวนมาก แต่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ปราศจากดอกเบี้ยได้ อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ครัวเรือนจังหวัดปัตตานีสามารถเข้าถึง

แหล่งเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจากระดับรากฐานให้มีความเติบโตยั่งยืนต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจพื้นที่จังหวัดปัตตานีเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามมากกว่าร้อยละ 80 (Community Development Department, Ministry of Interior, 2019) จึงจำเป็นต้องใช้บริการทางการเงินอิสลามเนื่องจากไม่มีดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยวข้อง และยังเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครัวเรือนในจังหวัดปัตตานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน สถานการณ์ความรู้ทางการเงินในประเทศไทย และทักษะทางการเงิน

การมีทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งทักษะทางการเงินยังหมายถึงการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐาน และความเสี่ยงของบริการทางการเงิน สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้ตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนทางการเงิน และสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการสำรวจคนไทยมีความสุขจากการใช้เงินมากกว่าการออมเงิน ซึ่งเป็นทักษะการจัดการเกี่ยวกับการเงินที่ยังไม่ตรงตามหลักการจัดการที่

จะต้องมีการออมเงินเพื่อใช้ในอนาคตและเพื่อการลงทุนในอนาคต เพราะช่วงเวลาที่เกษียณเงินออมเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับผู้สูงอายุ ที่ไม่สามารถหารายได้ได้เพราะเรื่องสุขภาพหรือร่างกายที่ไม่พร้อม ความสำคัญของความรู้และทักษะทางการเงินเป็นสิ่งที่ช่วยให้ปัจเจกบุคคลตัดสินใจเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม (Kenan Institute Asia, 2015)

ครัวเรือนไทยมีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ยังคงมีภาระหนี้สินอยู่ในระดับสูง ซึ่งหากมีความรู้และทักษะทางการเงินที่ดี จะช่วยให้สามารถบริหารจัดการเรื่องเงินให้พอดีกับรายรับที่ได้มา และจะทำให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้สินหรือสามารถจัดการกับหนี้สินได้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญการมีความรู้และทักษะทางการเงินที่ดีจะทำให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากยิ่งขึ้น สามารถขยายกิจการได้มากยิ่งขึ้น (Bank of Thailand, 2018)

2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

การเงินอิสลามเป็นการนำหลักซารีอะห์มาใช้ในการดำเนินกิจการทางการเงิน เป็นข้อบังคับ คำสั่ง การห้าม และการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม จำเป็นจะต้องดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติที่พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงกำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของมนุษย์เอง ซึ่งระบบการเงินอิสลามก็เช่นเดียวกันมีพื้นฐานมาจากกฎหมายอิสลาม เพื่อให้การดำเนินกิจการทางการเงินมีความยุติธรรม และอิสลามได้ห้ามการซื้อขายบางประเภทที่ไม่โปร่งใส ไม่ชัดเจน และทำให้เกิดความเสียหาย หรือ สร้างความสูญเสียต่อผู้ค้าหรือผู้ซื้อถือเป็นส่วนหนึ่งของประเภทการซื้อขายที่ต้องห้าม (Ibrahim At-tuwayyiri, 2019)

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

รูปแบบของผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ทางการเงินก็มีหลากหลาย

ส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาอาหรับ มีบางผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป แต่มีบางผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง เช่น บัญชีเงินฝากออมทรัพย์วะดียะฮ์ เป็นการฝากเงินโดยการรักษารักษาทรัพย์ เป็นต้น (Mahamad, 2014)

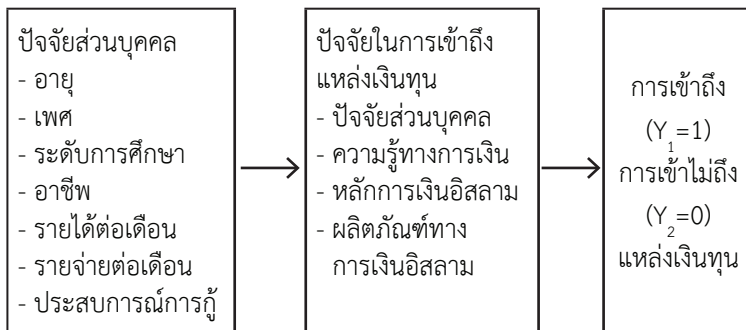
4. ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ครัวเรือนไทยในปัจจุบันเผชิญกับปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพราะไม่มีทรัพย์สินมากพอที่จะเป็นหลักประกันในการกู้ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาธุรกิจของตนเองให้ดีกว่าเดิมได้ ซึ่งสาเหตุที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้นั้นมีอยู่หลายประการ เช่น สถานะทางการเงินของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจอยู่ในระดับต่ำทำให้ไม่สามารถกู้ยืมเงินทุนได้ ปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น (Kengchon, Mahachariyawong, & Watcharachaisuraphon, 2014)

ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุหลายอย่าง ทั้งปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน การขาดหลักทรัพย์สินค้ำประกัน รวมไปถึงการสื่อสารที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้กู้ยืมกับผู้ให้กู้ยืม ซึ่งการเข้าถึงสินเชื่อต่าง ๆ ของธนาคารจะต้องมีคุณสมบัติที่ตรงตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ และครัวเรือนในปัจจุบันยังมีแนวโน้มที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เพิ่มสูงขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฯลฯ และแนวคิดด้านความรู้ทางการเงิน รวมถึงความรู้ทางการเงินอิสลามเป็นแนวคิดที่รวบรวมและใช้มาวิเคราะห์ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม ซึ่งปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นตัวแปรอิสระของการเข้าถึง ($Y1=1$) และการเข้าไม่ถึง ($Y2=0$) แหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี ตัวแปรอิสระที่ใช้ทำนายคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลาม และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรชาวมุสลิมและบรรลุนิติภาวะของจังหวัดปัตตานีที่อาศัยอยู่ใน 12 อำเภอ รวม 405,567 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวน 400 คน กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 และเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามอย่างไม่สมบูรณ์ (Waiwanichkul & Udomsri, 2002 as cited in Jeawkok, Dhammasaccakarn, & Keawpimon, 2015) จึงได้สำรองกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 20 ชุด รวมแบบสอบถามทั้งหมด 420 ชุด โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามและมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในจังหวัดปัตตานี โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างจะใช้วิธีการคำนวณเทียบบัญญัติไตรยางค์จากสูตรการกระจายตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ (Purakham, 1974)

จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการเดินเข้าไปบริเวณหน้าธนาคารที่ได้ โดยการจับสลากรายชื่อธนาคารในแต่ละอำเภอ แล้วเก็บแบบสอบถามให้ครบโดยไม่ซ้ำบุคคล

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอของจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2562

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างสูงสุด (คน)
1. เมืองปัตตานี	58,090	60
2. หนองจิก	43,799	45
3. ยะรัง	61,305	63
4. โคกโพธิ์	25,387	26
5. ยะหริ่ง	55,852	58
6. ปะนาละ	24,116	25
7. มายอ	45,232	47
8. สายบุรี	43,550	45
9. ไม้แก่น	8,672	9
10. พังยางแดง	17,484	18
11. กะพ้อ	14,475	15
12. แม่ลาน	7,603	8
รวม	405,567	420

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

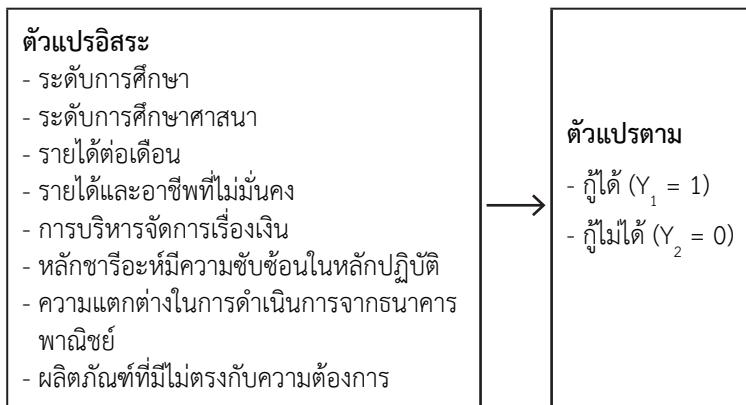
1) แบบสอบถาม วิจัยเป็นผู้สร้างแบบสอบถามจากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ทบทวนมาข้างต้น ทั้งแนวคิดความรู้ทางการเงิน ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยใช้คำถามที่มีลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) คำถามที่ตั้งขึ้นมาจะมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน อาชีพ เป็นต้น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้นที่ตรงกับคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือการขอสินเชื่อจากสถาบันทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันดับภาคขึ้น 5 ระดับ เกี่ยวกับการวัดระดับของปัญหาและปัจจัยในการเข้าถึงสินเชื่อทางการเงินจากสถาบันการเงิน โดยลักษณะของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อ ได้แก่ ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์ และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการกู้ยืมเงิน ใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์แบบ Binary Logistic ซึ่งเหมาะสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) ในกรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า (Dichotomous Variable) คือ 1 (เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ) และ 0 (ไม่เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ) เท่านั้น และตัวแปรอิสระ (X) จะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณหรือตัวแปรเชิงกลุ่มก็ได้ (Charoensit, 2017)

ภาพ 2 แสดงแบบจำลอง Binary Logistic Regression

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายคำว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานีคือ กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (ักู้ได้) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ทั้งเคยักู้และไม่เคยักู้ (ักู้ไม่ได้)

ตัวแปรตาม (Y) มีค่าเพียง 2 ค่า ได้แก่

$$Y_1 = 1 \text{ ักู้ได้}$$

$$Y_2 = 0 \text{ ักู้ไม่ได้}$$

กำหนดให้ตัวแปรอิสระ (X) ที่คาดว่าจะมีผลต่อการักู้ยืมเงินได้แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ระดับการศึกษา (EDU)

- ประถมศึกษา 6 ปี
- มัธยมศึกษา 6 ปี
- อนุปริญญา 2 ปี
- ปริญญาโท 2 ปี
- ปริญญาเอก 4 ปี

1.2 ระดับการศึกษาศาสนา (IMFEDU) ได้แก่

- อิบตีดาอียะห์ (1-4) 4 ปี
- ตาวาซีเตาะห์ (5-7) 3 ปี
- ชานาวียะห์ (8-10) 3 ปี
- ปริญญัตรี 4 ปี
- ฮาฟิซ 2 ปี
- ตาดีกา 6 ปี

1.3 รายได้ต่อเดือน (INC)

2. รายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอน (PERF1)
3. ความรู้ทางการเงินในเรื่องการบริหารจัดการเรื่องเงิน (FINL2)
4. หลักการขารื้อห้มีความซับซ้อนในหลักปฏิบัติ (CORL1) และความแตกต่างของการดำเนินการที่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ทำให้ไม่สามารถกู้เงินได้ (CORL3)
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเงินที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ (P4)

ในการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์นั้นเมื่อตัวแปร (Y) มีค่าได้เพียง 2 ค่า จะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น แต่อยู่ในรูปสมการ Logistic Response Function

$$\text{Prob (Y)} = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X}}$$

โดยที่ $0 \leq E(Y) \leq 1$; $E(Y) = P(\text{event}) = P(\text{รู้ได้ } Y = 1)$

เนื่องจากตัวแปรอิสระ (X) มีมากกว่า 1 ตัว ดังนั้น สมการ Logistic Response Function จะเป็นดังนี้

$$P(\text{รู้ได้ } Y = 1) = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}$$

$$P(\text{กู้ไม่ได้ } Y = 0) = 1 - \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}$$

ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดตัวแปรอิสระ (X) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกู้ยืมเงินหลายตัวแปร โดยขนาดของอิทธิพลปัจจัยย่อย (X) สามารถบอกด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ (β) สามารถประมาณค่าความน่าจะเป็นของการกู้ยืมเงินได้ในรูปสมการทั่วไปได้ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{EDU} + \beta_2 \text{IMFEDU} + \beta_3 \text{INC} + \beta_4 \text{PERF1} + \beta_5 \text{FINL} + \beta_6 \text{CORL1} + \beta_7 \text{CORL3} + \beta_8 \text{P4} + \varepsilon_i$$

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์เป็นเทคนิคทางสถิติที่สามารถพยากรณ์การเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ อีกทั้งการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ยังมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ค่อนข้างมีความยืดหยุ่นเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์สามารถนำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์มาประยุกต์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สนใจ โดยนอกจากจะทราบถึงความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ที่สนใจแล้ว ยังสามารถทราบถึงอิทธิพลในเชิงปริมาณของปัจจัยต่าง ๆ ได้จากสมการพยากรณ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มหรือลดโอกาสของการเกิดเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สนใจได้ด้วย เนื่องจากผู้วิจัยต้องการหาความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ได้จึงมีการกำหนดตัวแปรตามแค่ 2 ตัวแปรคือการเข้าถึง (กู้ได้) และการเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) ซึ่งการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์จึงเหมาะสมที่สุด

ผลการวิจัย

การสำรวจชาวมุสลิมเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน 420 ตัวอย่าง พบว่ามีชาวมุสลิมเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (กู้ได้) จำนวน 312 ตัวอย่าง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) จำนวน 108 ตัวอย่าง ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

กลุ่มปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ระดับการศึกษาของชาวมุสลิมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.03 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ แต่ระดับการศึกษาศาสนามีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และเมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีการศึกษาศาสนาและมีความรู้ทางศาสนามากอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 2.91 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากการศึกษาศาสนาทำให้มีความรู้ทางศาสนา มาก ซึ่งการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไปไม่มีความเกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย นั่นหมายความว่าผลิตภัณฑ์หรือหนี้ ซึ่งการเข้าถึงการเงินอิสลามอาจจะไม่ได้ตอบสนองความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินทำให้ชาวมุสลิมที่เหลือจะใช้บริการทางการเงินพาณิชย์กับธนาคาร แต่ด้วยธนาคารพาณิชย์มีไม่เพียงพอตามความต้องการของประชาชน ดังนั้น โอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะน้อยลง

รายได้ต่อเดือนของชาวมุสลิมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีรายได้ต่อเดือนที่มากขึ้น จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.03 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

กลุ่มปัจจัยส่วนบุคคลของชาวมุสลิมที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่ง

เงินทุนโดยตรง พบว่า การมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอน/ไม่มั่นคงมีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนอยู่แล้วจะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 1.04 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารจะต้องระบุความแน่นอนของฐานเงินเดือน และสามารถระบุอาชีพ เพราะทางธนาคารต้องการความน่าเชื่อถือว่าบุคคลนั้น ๆ สามารถจ่ายเงินให้กับธนาคารได้ตามกำหนดเวลา เพราะถ้าธนาคารพิจารณาแล้วว่าบุคคลนั้นไม่สามารถคืนเงินตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ การขอลิขสิทธิ์จะไม่สามารถอนุมัติจากธนาคาร ดังนั้นการที่ประชาชนไม่มีอาชีพที่แน่นอนและไม่มีเงินเดือนที่แน่นอนโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินก็น้อยลง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานีโดยใช้แบบจำลองโลจิสติกส์ พบว่าค่า McFadden R2 ที่เป็นไปตาม Goodness of Fit มีค่าเท่ากับ 0.27 แสดงว่าผลการทดสอบของแบบจำลองมีความ Fit และเหมาะสมรวมถึงแบบจำลองสามารถทำนายถูกต้องร้อยละ 80.24 ค่าสถิติ Likelihood-ratio Chi-squared มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่า ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	Prob.	ผลกระทบ ส่วนเพิ่ม
constant	-4.0154***	1.4856	.0069	-0.6117
EDU	1.1831***	0.1549	.0000	0.1803
IMFEDU	-0.1909	0.1188	.1083	-0.0291
INC	0.6580***	0.1661	.0001	0.1003
PERF1	-0.0685	0.1751	.6955	-0.0104
FINL2	-0.0302	0.2279	.8944	-0.0046
CORL1	0.2963	0.2246	.1871	0.0451
CORL3	0.5085**	0.2332	.0292	0.0775
P4	-0.4919*	0.2511	.0501	-0.0749
McFadden R-squared = 0.277 Log likelihood = -173.126 Restricted log likelihood = -239.419				
LR Statistic (df 8) = 132.587 Prob. Value for LR = 0.0000 Prediction accuracy = 80.238%				

Note: ***, **, * = Significance at 01, .05, .10

กลุ่มปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการบริหารจัดการเรื่องเงิน มีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีการบริหารจัดการเรื่องเงินได้ดีอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 0.46 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากชาวมุสลิมมีเงินจากการบริหารจัดการเงินที่มีอยู่อย่างดีแล้วทำให้มีเงินทุนในการดำเนินกิจการ และไม่จำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือที่อื่น ๆ มาเพิ่มเติม

กลุ่มปัจจัยความรู้ด้านหลักการชารีอะห์มีความซับซ้อนมีอิทธิพลเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับหลักชารีอะห์เพิ่มมากขึ้น จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.51 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากความรู้เรื่องหลักการชารีอะห์จะมีการจัดการเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือหลักการอื่น ๆ ที่สามารถทำให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้โดยไม่ผิดหลักชารีอะห์ และความแตกต่างในการดำเนินการจากธนาคารพาณิชย์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือความแตกต่างระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารที่จัดการด้วยหลักการชารีอะห์จะมีผลทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.75 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากประชาชนสามารถเลือกธนาคารที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว รวมถึงง่ายต่อการตัดสินใจในการใช้บริการทางการเงิน

กลุ่มปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนทางการเงินของชาวมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 7.49 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนและชาวมุสลิมยังไม่มีความรู้ทางการเงินอิสลาม รวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินยังไม่ทั่วถึง ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หากทางธนาคารมีการดำเนินการในเรื่องผลิตภัณฑ์ทางการเงินและอธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ประชาชนที่มีความเข้าใจและรู้จักผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยเชิงบวกที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนคือ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ถ้าประชาชนมีระดับการศึกษาที่มากขึ้น โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ส่วนรายได้ต่อเดือนถ้าบุคคลมีรายได้ต่อเดือนที่แน่นอนโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kengchon, Mahachariyawong, and Watcharachaisuraphon (2014) ที่ระบุว่าครัวเรือนรายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Atthayuwat (2015) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ ภายใต้การกำกับ (สินเชื่อ Nano Finance) ของประชาชนรายย่อยในกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างประชาชนที่ต้องการนำเงินไปประกอบอาชีพแต่ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้ หรือประชาชนที่ต้องการประกอบอาชีพ หรือเป็นทุนขยายกิจการหรือที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นการศึกษาไม่เพียงพอ ไม่มีประสบการณ์ในการขอสินเชื่อ และไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kengchon, Mahachariyawong, and Watcharachaisuraphon (2014) ที่ได้อธิบายเรื่องการลดข้อจำกัดในการเข้าถึงเงินทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยไว้ว่า ครัวเรือนโดยทั่วไป โดยเฉพาะที่มีรายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักจะเจอปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่มีต้นทุนและขาดโอกาสที่จะไปทำมาหากินได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนตามมาภายหลัง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึง

แหล่งเงินทุนมีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และหลักการชาริอะห์มีความซับซ้อนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ดังนั้น หากสถาบันการเงินและหน่วยงานภาครัฐต้องการให้ชาวมุสลิมเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้นควรส่งเสริมระดับการศึกษา รายได้ และความรู้ในหลักการชาริอะห์มากขึ้น

ขณะเดียวกันผลการวิจัยพบว่า กลุ่มปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีทั้งหมด 4 ปัจจัย ซึ่งสามารถสรุปและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1) ระดับการศึกษาศาสนามีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ถ้าชาวมุสลิมมีการศึกษาศาสนาและมีความรู้ทางศาสนามากอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลง เนื่องจากการศึกษาศาสนาทำให้มีความรู้ทางศาสนา มาก ซึ่งการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไปไม่มีความเกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย นั่นหมายความว่า ผิดหลักชาริอะห์ ซึ่งการเข้าถึงการเงินอิสลามอาจจะไม่ได้ตอบสนองความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ทำให้ชาวมุสลิมเลือกใช้บริการทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์ แต่ด้วยธนาคารพาณิชย์มีจำกัด ดังนั้น โอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะน้อยลง จึงควรเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งแหล่งเงินทุนที่สอดคล้องกับหลักศาสนามากขึ้น เช่น สหกรณ์อิสลาม

2) การมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนและไม่มั่นคงมีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าประชาชนมุสลิมมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลง เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารจะต้องระบุความแน่นอนของฐานเงินเดือน และสามารถระบุอาชีพที่แน่นอน เพราะทางธนาคารต้องการความน่าเชื่อถือ ว่าบุคคลนั้น ๆ สามารถจ่ายคืนให้กับธนาคารได้ตามกำหนดเวลา เพราะถ้าธนาคารพิจารณาแล้วว่าบุคคลนั้นไม่สามารถคืนเงินตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ การขอสินเชื่อจะไม่ได้รับอนุมัติจากธนาคาร การที่ประชาชน

ไม่มีอาชีพที่แน่นอนและไม่มีเงินเดือนที่แน่นอน โอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินก็น้อยลง ดังนั้น รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการ

3) การบริหารจัดการเรื่องเงินมีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม ถ้าชาวมุสลิมมีการบริหารจัดการเรื่องเงินได้ดีอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลง เนื่องจากชาวมุสลิมมีเงินจากการบริหารจัดการเงินที่มีอยู่อย่างดีแล้ว ทำให้มีเงินทุนในการดำเนินกิจการ และไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือที่อื่น ๆ มาเพิ่มเติม ซึ่งทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีนโยบายที่ตอบสนองกับความต้องการกับบุคคลกลุ่มนี้

4) ผลกระทบทางการเงินอิสลามมีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนทางการเงินของชาวมุสลิม ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลง เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนและประชาชนยังไม่มีความรู้ทางการเงินอิสลาม รวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินยังไม่ทั่วถึง ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หากทางธนาคารมีการดำเนินการในเรื่องผลิตภัณฑ์ทางการเงินโดยอธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงผลิตภัณฑ์ โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะมีโอกาสมากขึ้น

References

- Abdunngmannan, M. (1996). *Islamic economics*. Bangkok: n.p.
- Atthayuwat, W. (2015). *Access to nano-finance loan for microenterprises in Bangkok*. Bangkok: Thammasat University.

- Community Development Department, Ministry of Interior. (2019). *Population by religion, year 2019 basic information needed at the provincial level*. Retrieved June 4, 2019, from http://bmnapins62.cdd.go.th/report/jpt?province_ID%5B%5D=94&report_type=population_byreligion&year=2562
- Charoensit, O. (2017). Binary logistic regression analysis for social science research. *SAU Journal of Social Sciences & Humanities*, 1(2), 1-9.
- Ibrahim At-Tuwayyiri, M. (2019). *Ar-Riba (Interest) - The Biggest Sin in Islam*. Retrieved August 5, 2019, from <http://www.halinst.psu.ac.th/th/knowledge-th/halalarticle-th/695-riba.html>
- Jeawkok, J., Dhammasaccakarn, W., & Keawpimon, P. (2015). Retention and intention of resignation to the job of registered nurses in the University Hospital, Songkhla Province. *NIDA Development Journal*, 55(3), 109-144.
- Kenan Institute Asia. (2015). *Project "Thai people move forward, pay attention to finance"*. 28-35.
- Kengchon, C., Mahachariyawong, P., & Watcharachaisuraphon, T. (2014). *Mitigating of financing constraints in the Thai banking system*. BOT Symposium 2014, Kasikorn Research Center.
- Mahamad, I. (2014). *Differences of Islamic cooperatives and other forms of cooperatives*. Retrieved June 4, 2019,

from <https://islamicfinancethai.com/2014/03/21/ความแตกต่างของสหกรณ์/>

Mahamad, I. (2017). *Principles of Mursbahah trading*. Retrieved June 4, 2019, from <https://islamicfinancethai.com/2014/02/05/หลักการซื้อขายมูรบาฮะ/>

National Statistical Office. (2017). *Survey of household socio-economic conditions*. Bangkok: Division of Forecast Statistics.

Purakham, N. (1974). *Sample survey theory and application*. S.S.A. Printing: Bangkok.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Newyork: Harper and Row Publication.